

1974-02-28

SELOSTUS KESÄLLÄ 1973 HAUKIPUTAAN KIRKOSSA

TEHDYISTÄ MAALAUSTEN KONSERVOINTITÖISTÄ

Maalausten konservointityö käsitti kesällä 1973 kirkon pohjoisen ristisakaran holvi- ja seinämaalausten korjauksen. Työ aloitettiin telineiden pystyttämällä 11.6. Telineiden pystyttämistä huolehtivat puuseppä Kusti Rautiainen ja taiteilija Juhani Tuominen.

Telineiden ylätasoa valmistuttua 18.6. alkoi holvimaalauksia ympäröivän 1908 korjauksen yhteydessä maalatun pohjavärialueen hilseilevien osien poisto sekä pölyn ja noen peseminen. Tässä vaiheessa tulivat työhön mukaan allekirjoittanut sekä konservaattori Helena Nikkanen.

Holvimaalauksia ympäröivä tummunut öljyväritausta maalattiin pesun jälkeen tempera-värillä, joka vaikutelmaltaan sopii huomattavasti paremmin liimavärillä tehtyjen kuvakenttien taustaksi. Taustan maalauksen jälkeen seurasi kuva-alueiden hilseilevän liimavärin kiinnitys, joka tapahtui ohuella kalkanliimaliuoksella. Liimauksen suoritti pääasiassa konservaattori Helena Nikkanen. Holvimaalauksia ei paljoakaan restauroitu, sillä ne olivat yleiasultaan niin eheät, että tarkasteltaessa niitä alhaalta käsin ne näyttivät ehjiltä ja kokonaisilta.

Holvista laskeuduimme korjaamaan pohjoissakaran sivuseiniä, joista paksu öljyvärikerros hilseili monin paikoin. Käsitteily oli samanlainen kuin holvin pohjavärin osaltakin. Sivuseinillä olevat "puu" maalaukset on korjattu jo 1908 korjauksen yhteydessä osittain öljyväreillä, jonka kiinnittämisen pohjaansa tuotti vaikeuksia kovuutensa takia. Öljyvärin kiinnittämiseen käytettiin muoviemulsioliimaa. Puumaalausten restaurointimaalauksessa käytettiin pulverivärejä sekoitettuna tempera-emulsioon. Yhtäaikaa sivuseinien korjauksen kanssa puhdistettiin vanhan sakariston seiniä ja siivottiin tarpeeton tavara pois.

Helena Nikkanen lopetti työnsä 10.8. palatakseen jatkamaan opintojaan Leningradissa.

Vaikeimman työn muodosti tällä kertaa "Viimeisen tuomion" konservoiminen kokonsa, n. 30 m² ja vaikeiden vaurioiden takia. Vauriot johtuvat osaltaan kirkon sisätilojen viihtäisistä lämpö- ja kosteusvaihtelusta. Paras kosteusolosuhteeksi olisi tasainen 55-60 % Rh:ta. Tarkasteltaessa marraskuusta 1972 toukokuuhun 1973 pidettyä kosteusmittarin taulukkoa havaitaan, että vaihtelut kosteusolanteissa ovat olleet välillä 30-68 % Rh:ta, joka merkitsee noin neljän prosentin muutosta puumateriaalin tilavuudessa. Maalauspinna ei

kutistumaan ja laajenemaan samassa suhteessa, jolloin se ensinnä irttoa puun kovempien ja hartsia sisältävien syitten kohdalta.

Elokuun 20 päivänä tuli töihin mukaan konservaattorin apulainen Ilpo Puusa Littoisista. Hän osallistui vanhan sakeriston ja "Viimeisen tuomion" korjaustyöhön.

"Viimeisen tuomion" saamat vauriot yritettiin mahdollisuuksien mukaan korjata liimaamalla hilseilevät värialueet ohuella kalanliimaliuoksella. Kohdat, joista väri oli jo hilseillyt, restauroitiin temperaemulsiosta ja väripulvereista sekoitetuilla väreillä. "Viimeisen tuomion" konservointi ja restaurointi saatiin valmiiksi syyskuun 13 päivänä.

Työn valmistuessa voitiin todeta konservoinnin sujuneen suunnitelmien mukaisesti, josta ansaitsevat kiitoksen seurakunnan luottamustoimia hoitavat henkilöt sekä kaikki itse työn suoritukseen osallistuneet taitavat henkilöt.

Tuotakoon esille vielä muutamia seikkoja, jotka havaitsimme viime kesän aikana. Kirkon vesikatto vuotaa niin, että vesi tippuu sisään saarnastuolin eteen kattoholvista, paikasta, jonka välittömässä läheisyydessä on maalauksia. Vuodon jatkuessa maalaukset saavat vaurioita. Kosteuden varastoituessa välikaton täytteisiin lahottaa se ennenpitkää myös itse holvilaudoitusta. Vesikaton korjaus ja tarkastus olisi syytä suorittaa mahdollisimman pian.

Konservaattori Pentti Pietarila

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

Ja Se Kian hengi tuli voimalliseksi Eijonius ja hän rehois
jalopeuran rippiteini nimen ja hän ois voimalliseksi ja ei ot
kui mitan hänen tekefänse. Luom. 14. 6.
Sahjo: M. Matias Ervostilla A: 1775.

FOTO WELIN
NEG 98057 DUPL

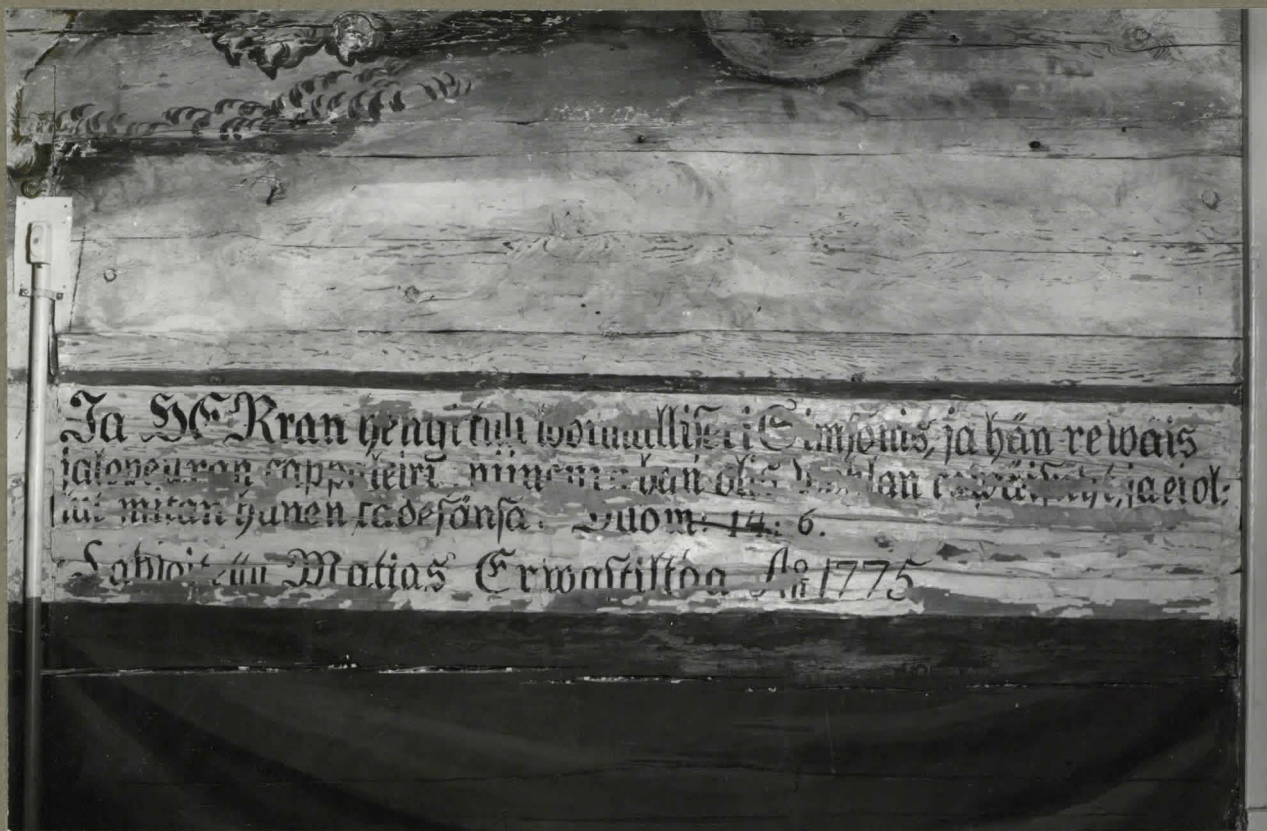

Ja Jacob sanoi: niin waino minulle tänäpänä: ja hän wain
hänelle, ja myi Jacobille esicoisudenfa. Mos. 26. 33.

Sahjari Jacob Rehulda. A: 1775.

FOTO WELIN
NEG 98063 DUPL

Ja S^c Kran hengi tuu wouuullisei Simonis ja hän re wais
jaloneuron cappa teiri nimen: van ok: ja lan cappa: ja ei ot:
läi miten ynen ta defansa. Luom: 14: 6.
Sahioit tuu Matias Erwastilta A^o 1775

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

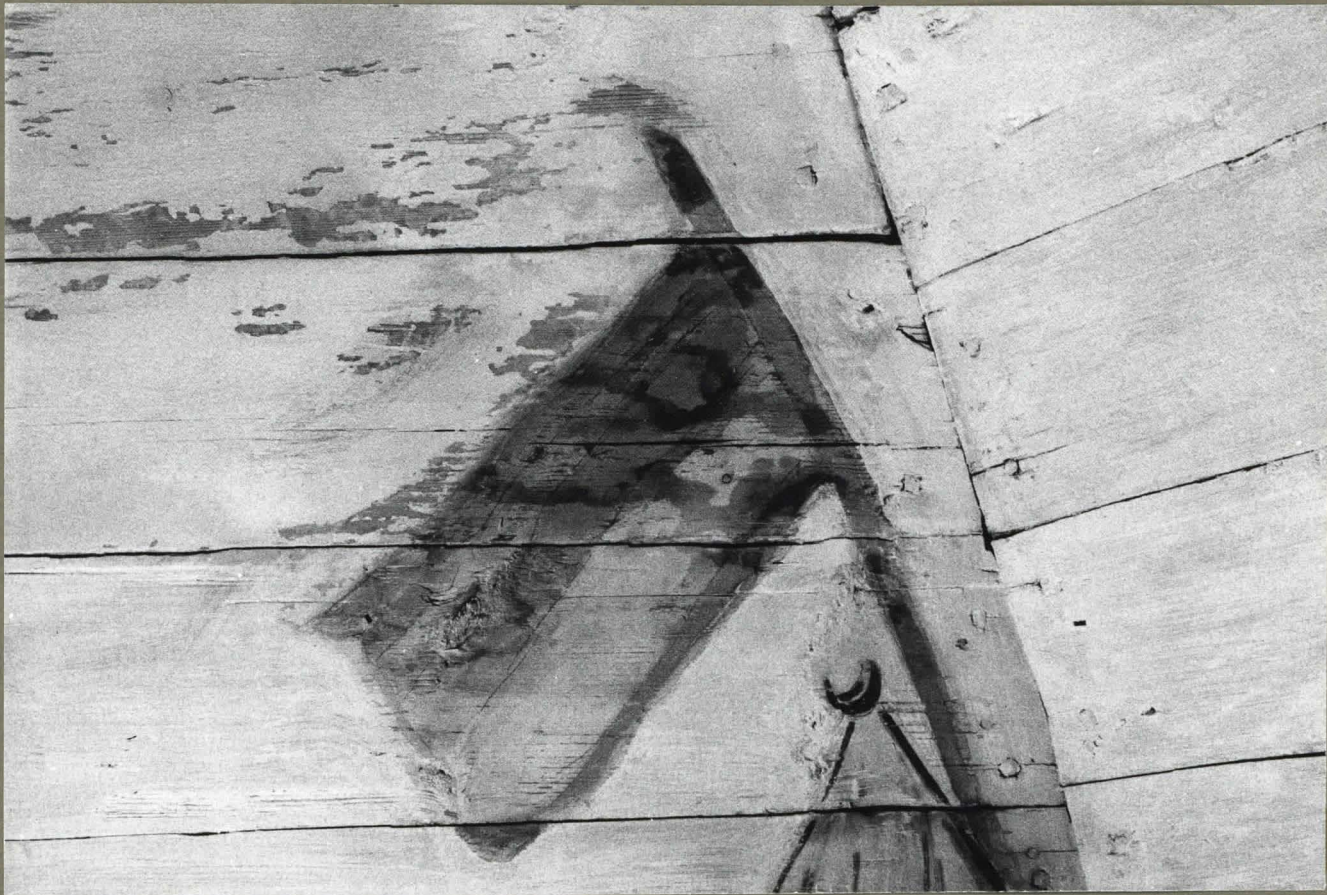

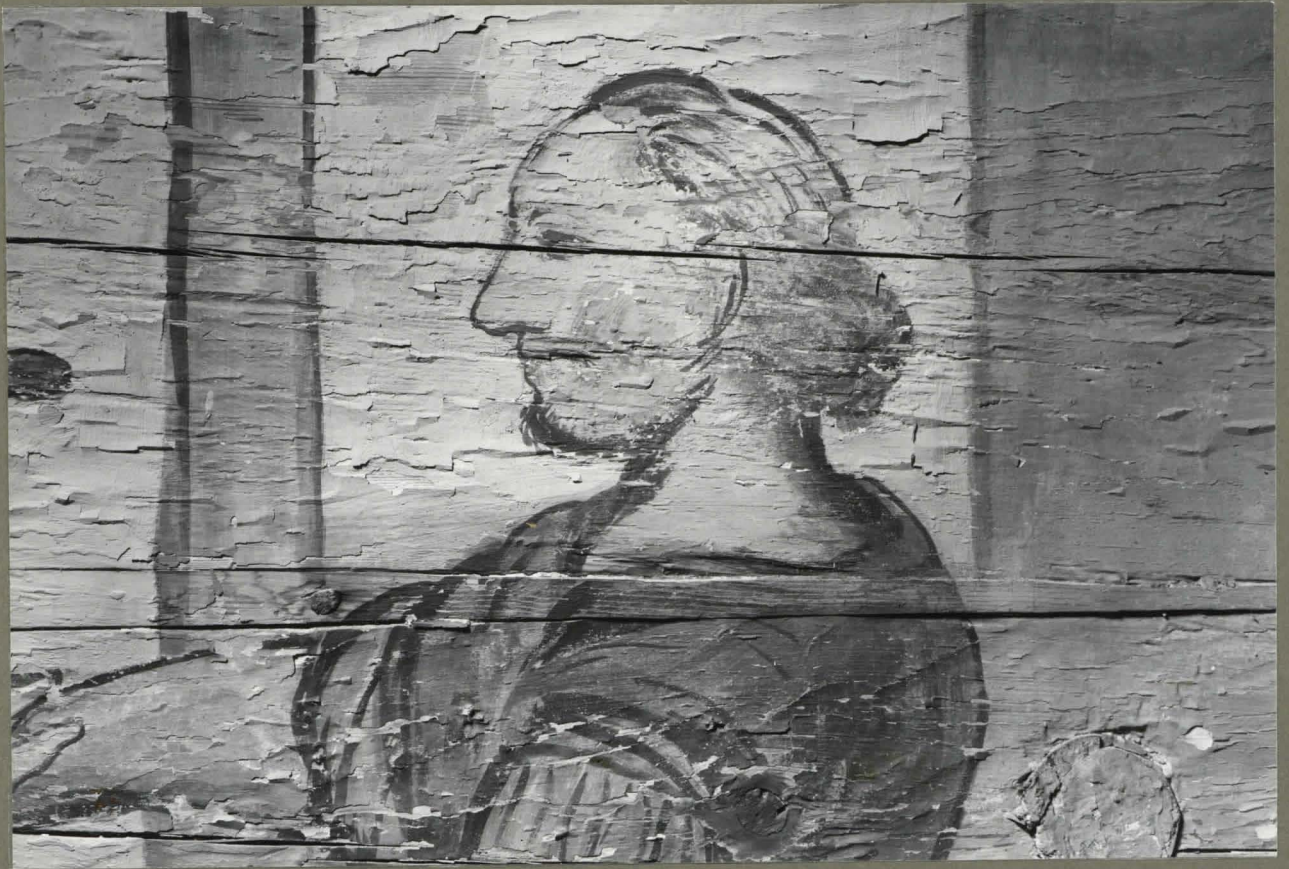
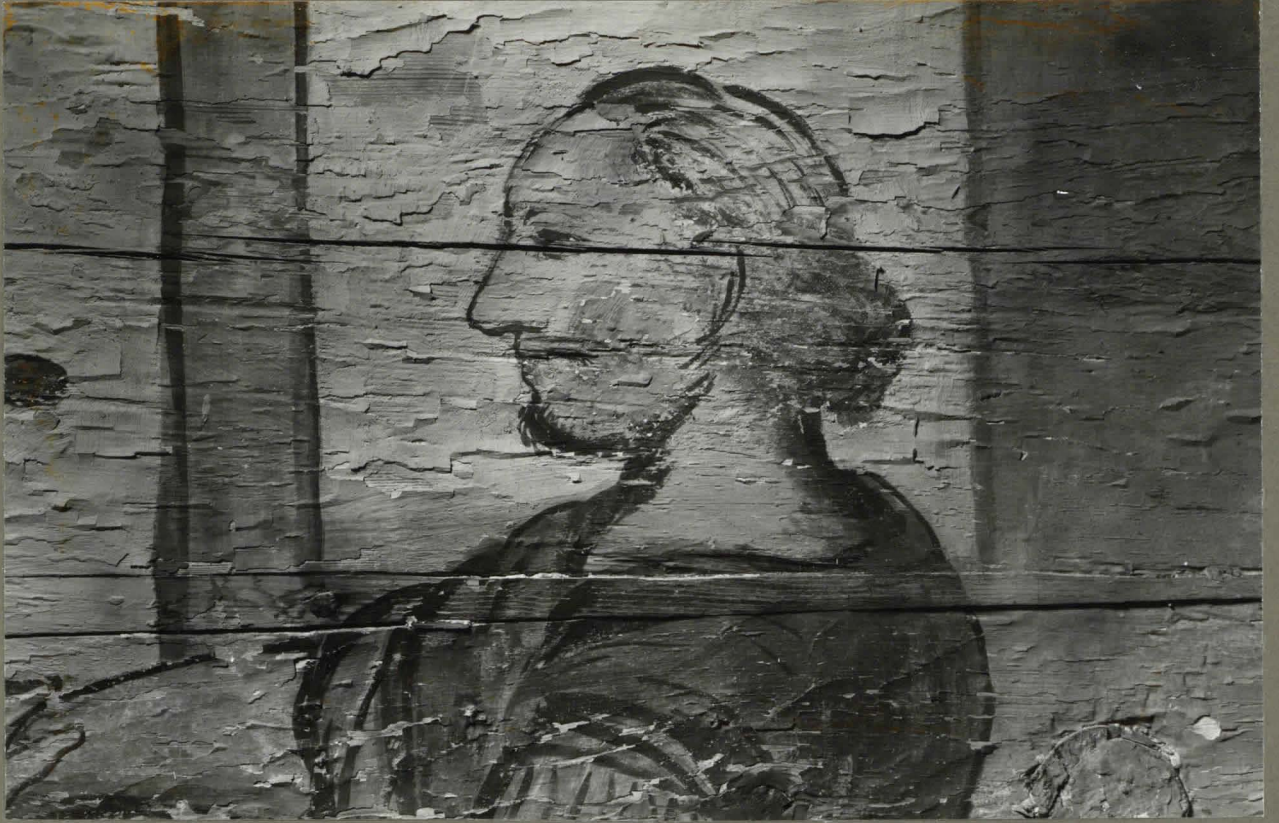
Foto V.K.

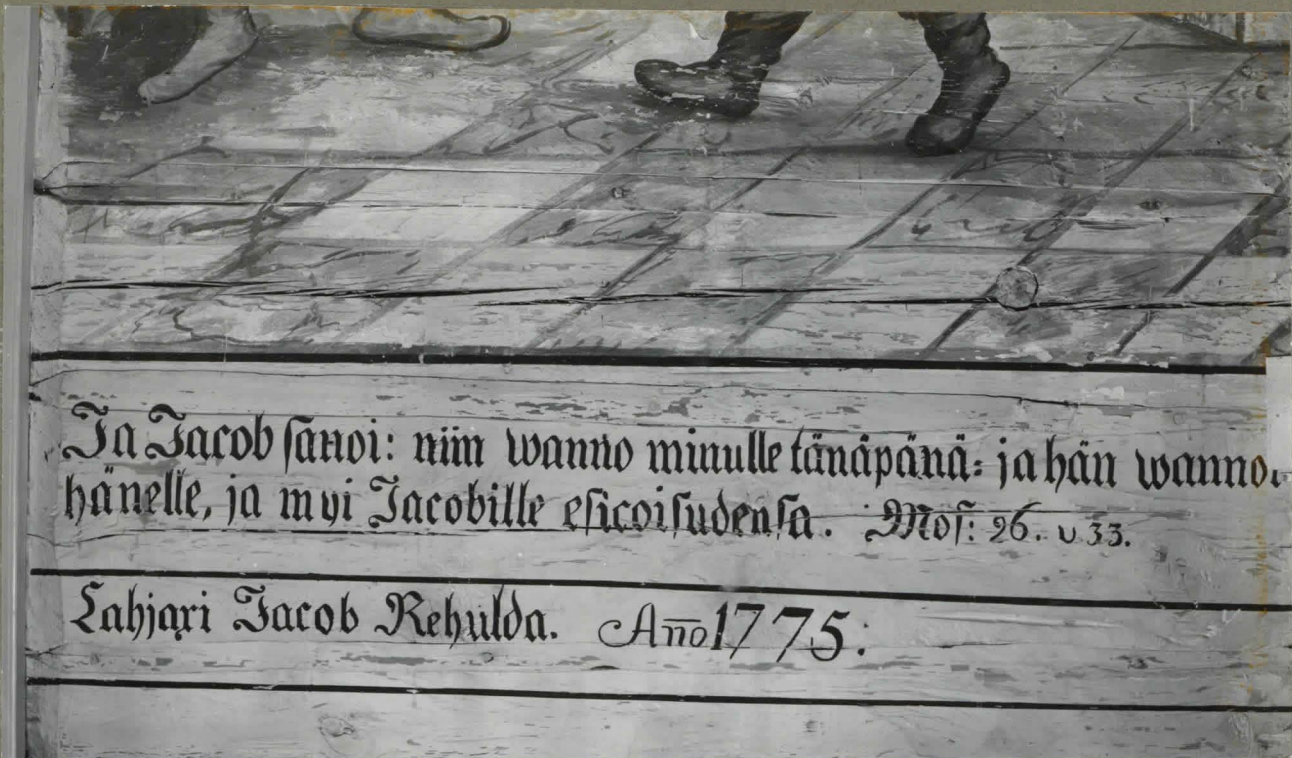
Moses ylentää käärmeeseen erämaassa det. ennen rest.

Foto V.K.

HAUKIPUDAS

Ja Jacob sanoi: niin vanno minulle tänäpäinä: ja hän vanno.
hänelle, ja myi Jacobille esicoidensa. Mos: 26. v 33.

Sahjari Jacob Kehulda. Anō 1775:

Moses ja käärmeet.... det. ennen rest.

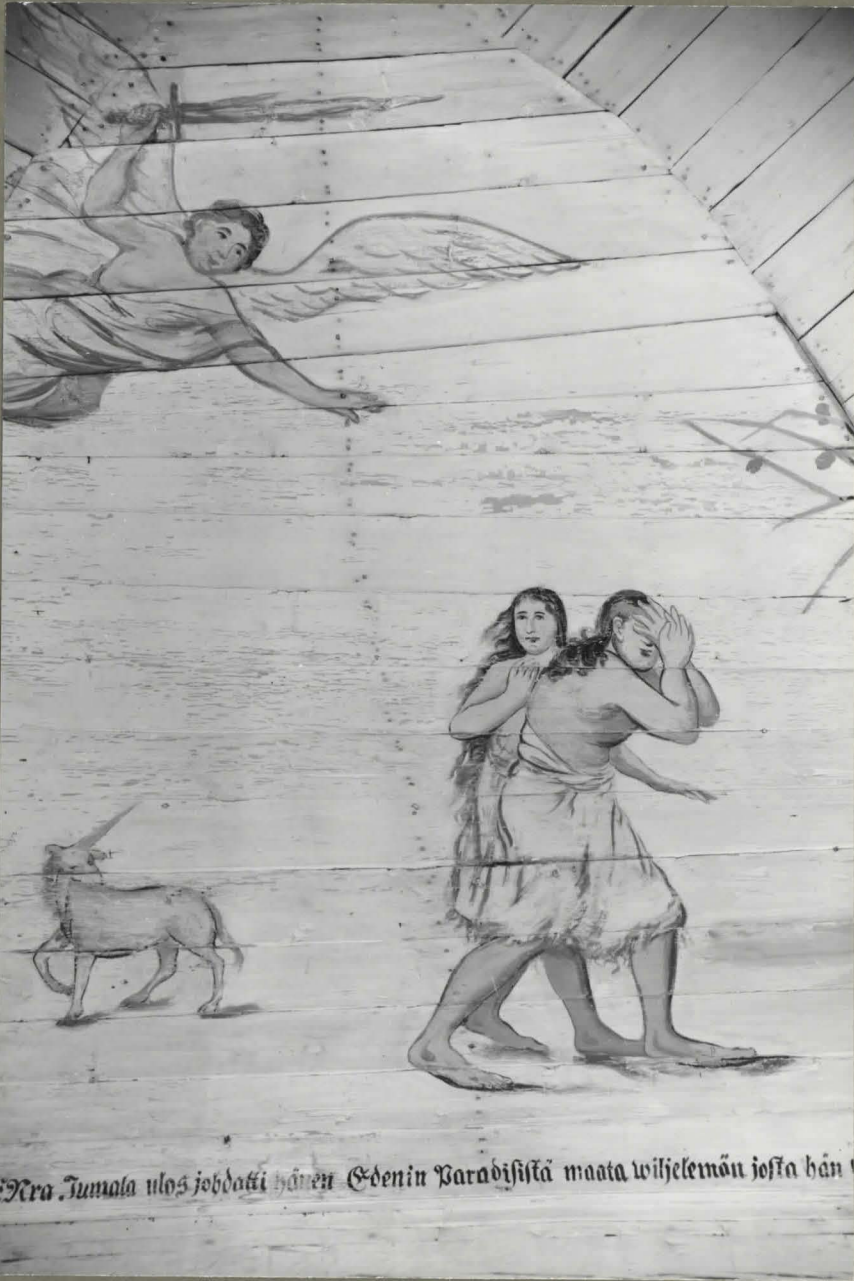
Foto V.K.

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

HAUKIPUDAS

Kra. Jumala ulos johdatti hänen Edenin Paradiisista maata viljelemään josta hän

FOTO WELIN
NEG 98071 DUPL

via Paradiisista maata viljelemään josta hän tulla oli. 2043.2.

Ja siuna siemenesi puitaoksi. Kunni maan väillä siunni tuloon. etäs mitään pöytäsi tulinainen olti. GENESIS 22. 28.

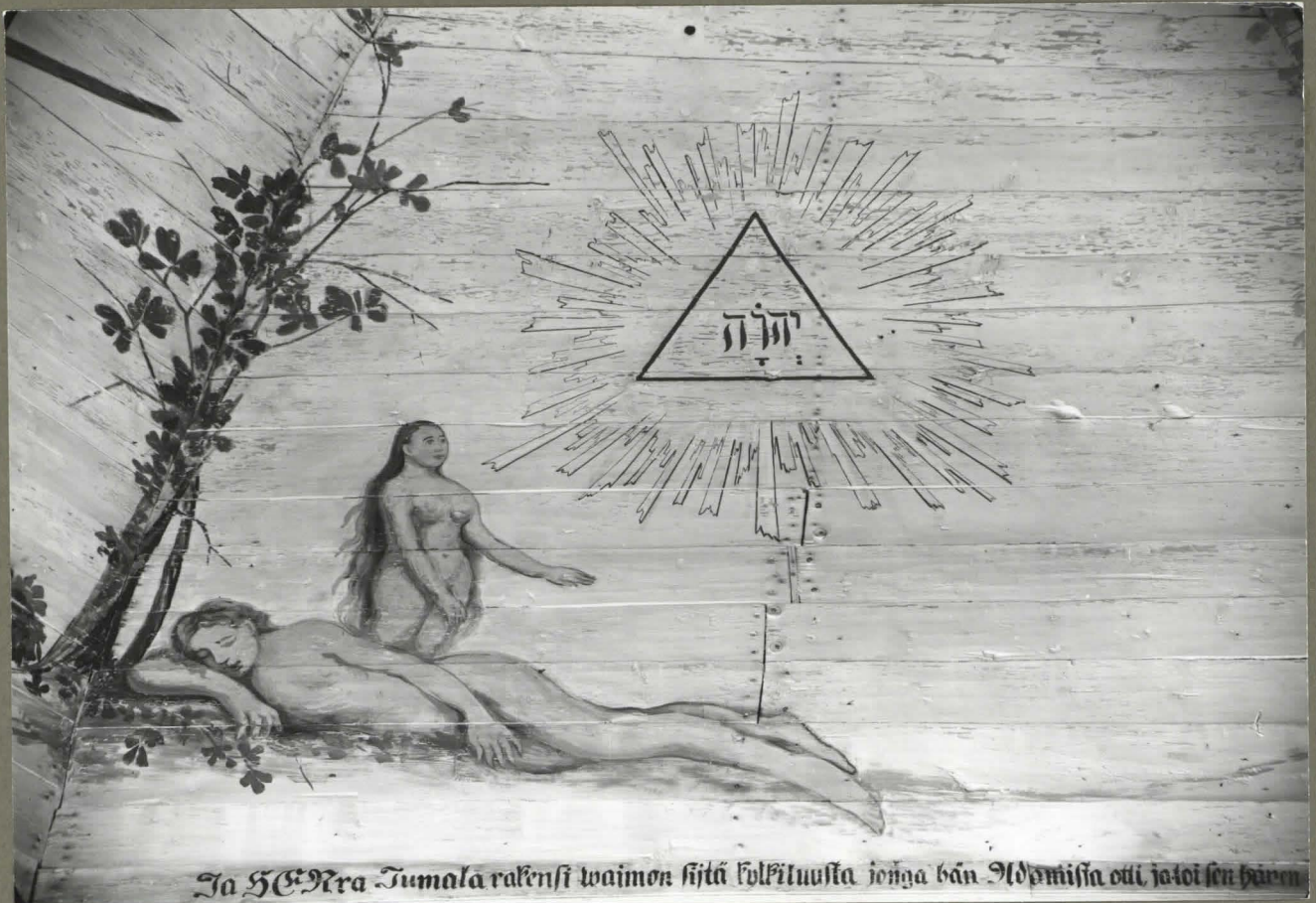
FOTO WELIN
NEG 98072 DUPL

HAUKIPUDAS

*Ja HENRI Tumala käski ihmistä, ja senoi: syö vapasti coicifinaalissa puusta Paradiisissa, Mutta huonon japanan
 äänten puusta älä syö: sillä jona päivänä sinä jität syöt, pita sinun cuoleimalla cuoleman. 1. Mo: 2. v. 8-17.*

FOTO WELIN
 NEG 98070 DUPL

Ja HENRI Tumala rakensi vaimon siinä kolki luusta jonna hän Adammista otti jatoi sen häven

FOTO WELIN
 NEG 98069 DUPL

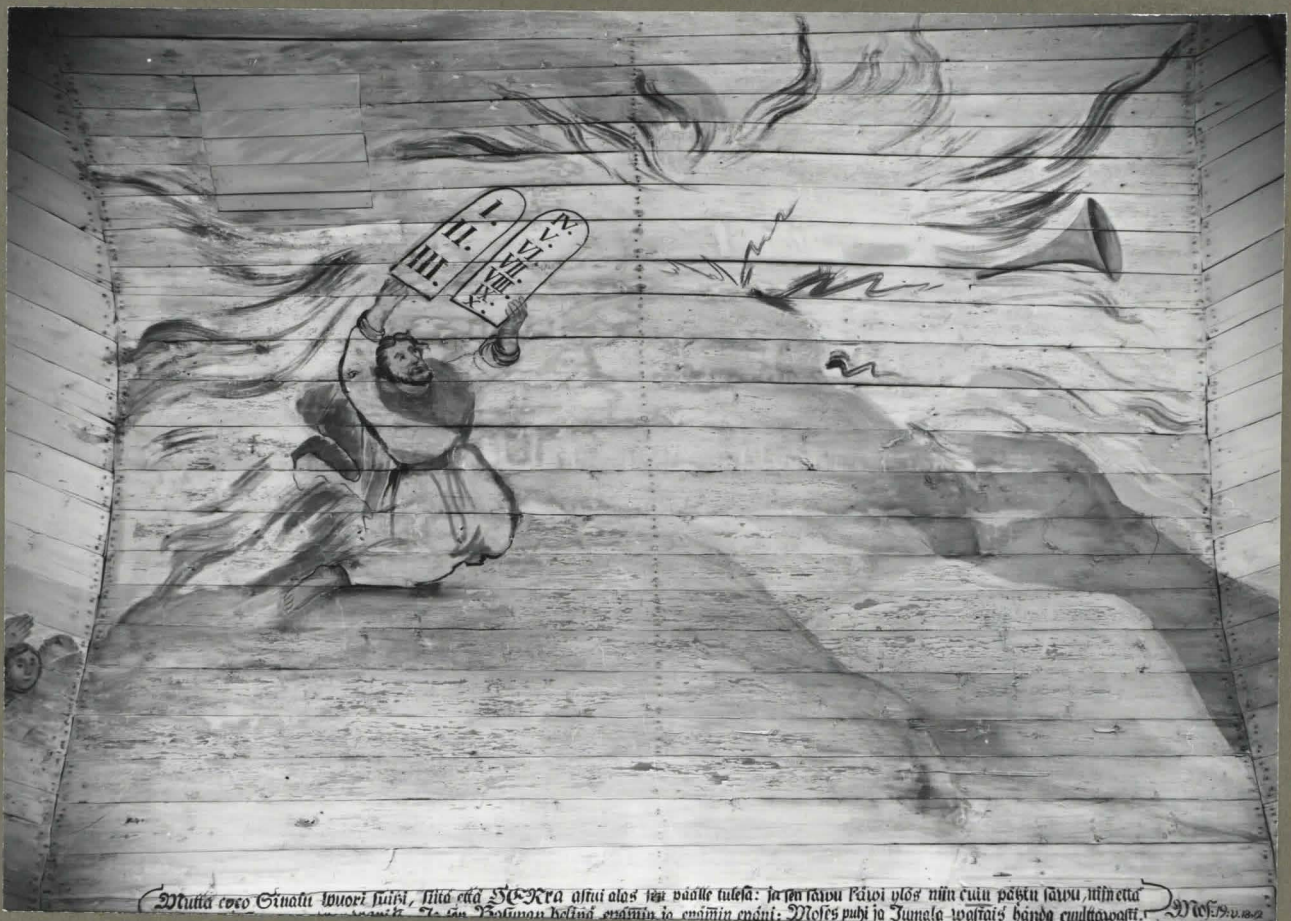
MUSEOVIRASTO
 KONSERVOINTILAITOS
 TAIDELABORATORIO
 Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

HAUKIPUDAS

Ei tässä ole leipää eikä vettä ja meidän sielumme suuttu tähän huonoon ruokaan. NOM 21.3.

FOTO WELIN
NEG 98061 DUPL

Muita evo sinäni luovi hupit, Mitä eka SKKra astui alas sen väälle tullea: ja sen raapu kätöi ylös niin eutu pösti raapu, mitkä eka... Mof. 29.11.1912

FOTO WELIN
NEG 98060 DUPL

Jehdatti Kansan leijstä Jumalata vastaan, ja he seisahdit tuoreen ala. Nof. 17.

Moses Sinainvuorella osa ennen rest.

Foto V.K.

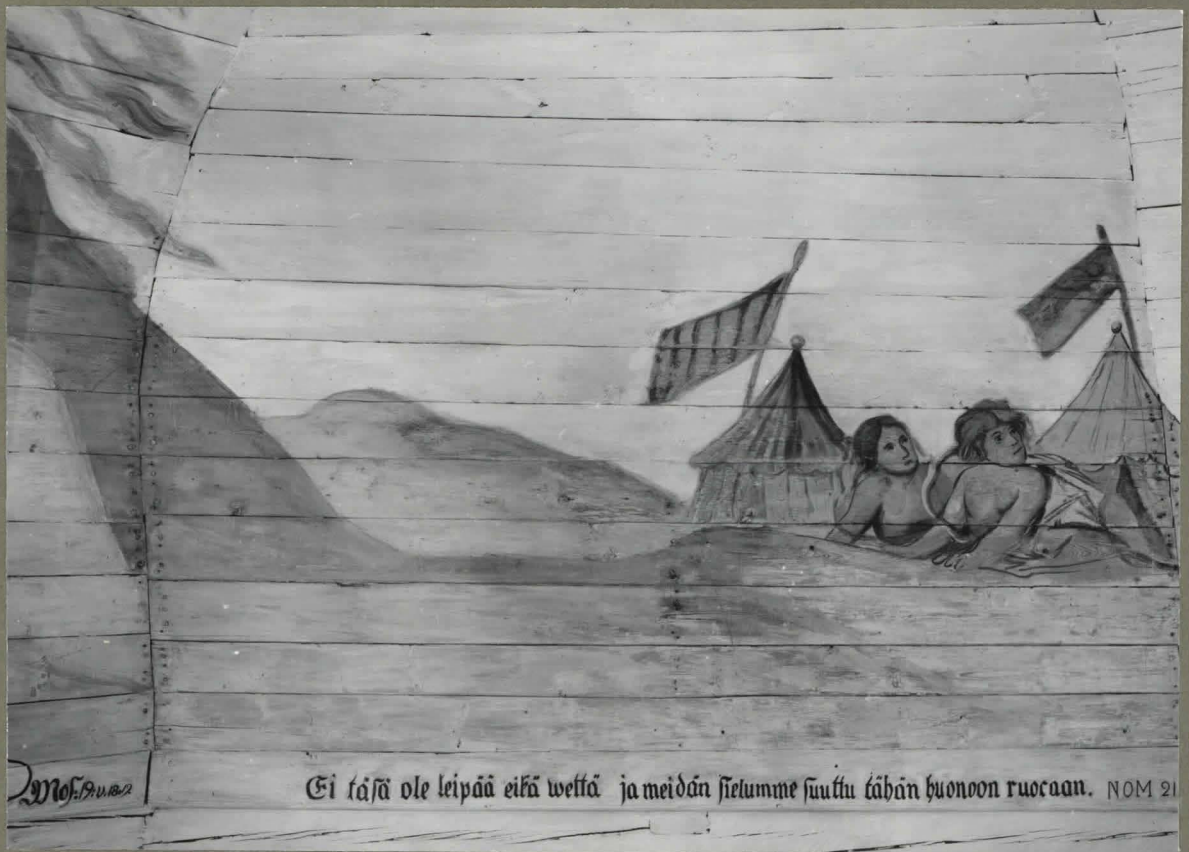

sä ole leipää eikä wettä ja meidän sielumme suuttu tähän huonoon ruoqaan. NOM 21.5.

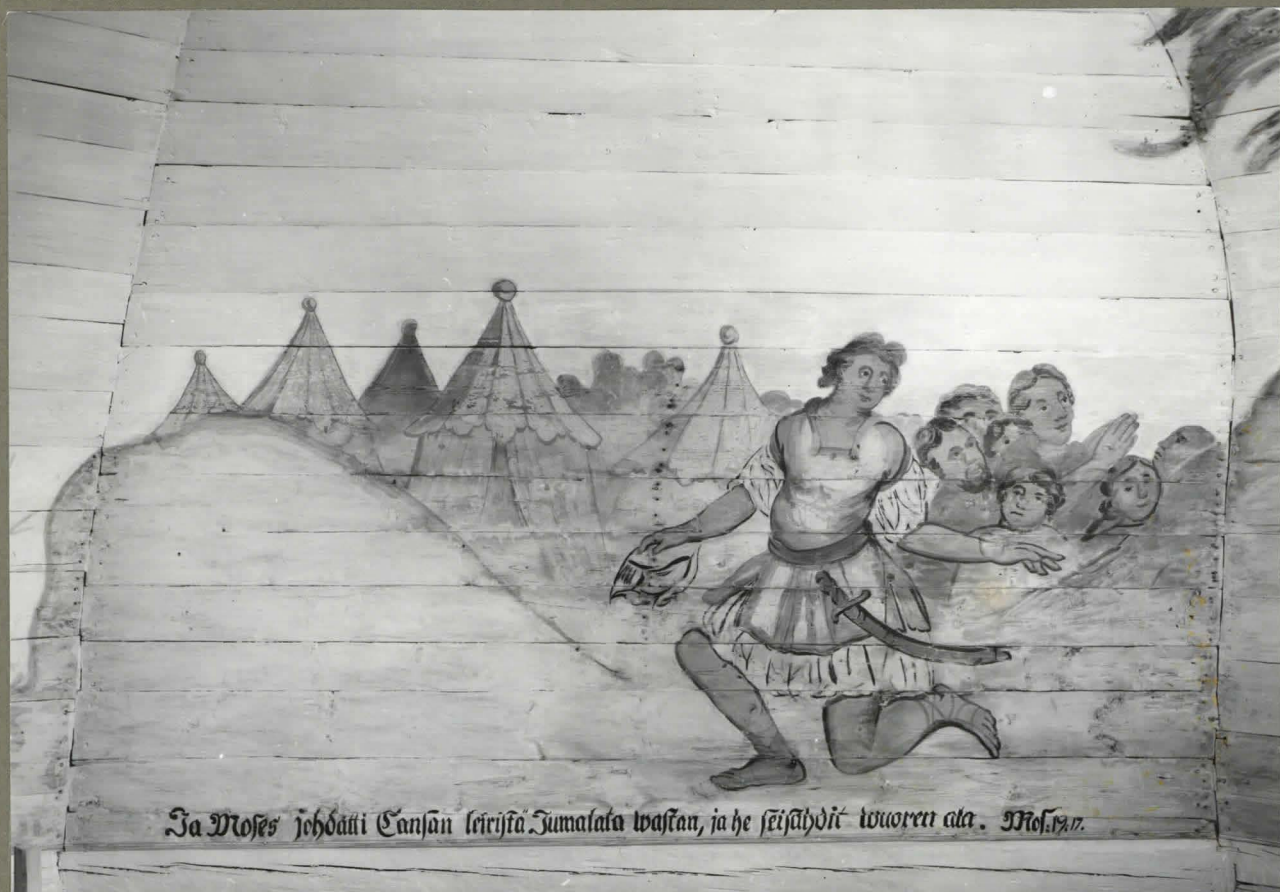
Moses ylentää käärmeen osa ennen rest.

Foto V.K.

HAUKIPUDAS

MOOSES YLENTÄÄ KÄÄRMEEN OSA REST. JÄLKEEN

MOOSES SINAIN VUORELLA. RESTAUROINNIN JÄLKEEN.

YKSITYISKOHTA. RESTAUROINNIN JÄLK.

FOTO WELIN
NEG 98059 DUPL.

FOTO WELIN
NEG 98058 DUPL.

Moses ja palavapensas osa ennen rest.

Foto V.K

Foto V. k

Mooses: riisu kengas jalvoistas: sillä paikka josas seisot, on pyhä maa. Mos.

MOOSES JA PALAVA PENSAS OSA RESTAUROINNIN JÄLKEEN

MOOSES JA PALAVA PENNAS. YKSITYISKOHTA REST. JÄLKEEN

Teille on tänäpäin syntynyt Wapahattaja, jota on Kristus Herra Dawidin Caupungissa. Luc:2:v.11.

FOTO WELIN
NEG 98073 DUPL

En Herra lähetti Causan seeraan tulijet karmet, jotka Causaa purit; niin että paljo Causaa Israelista tuoli. Nes 21:6.

FOTO WELIN
NEG 98062 DUPL

HAUKIPUDAS

Moses det. ennen rest. huom. päällemaalatun pohjan väri-irtuamat. Foto V.K.

Foto V.K.

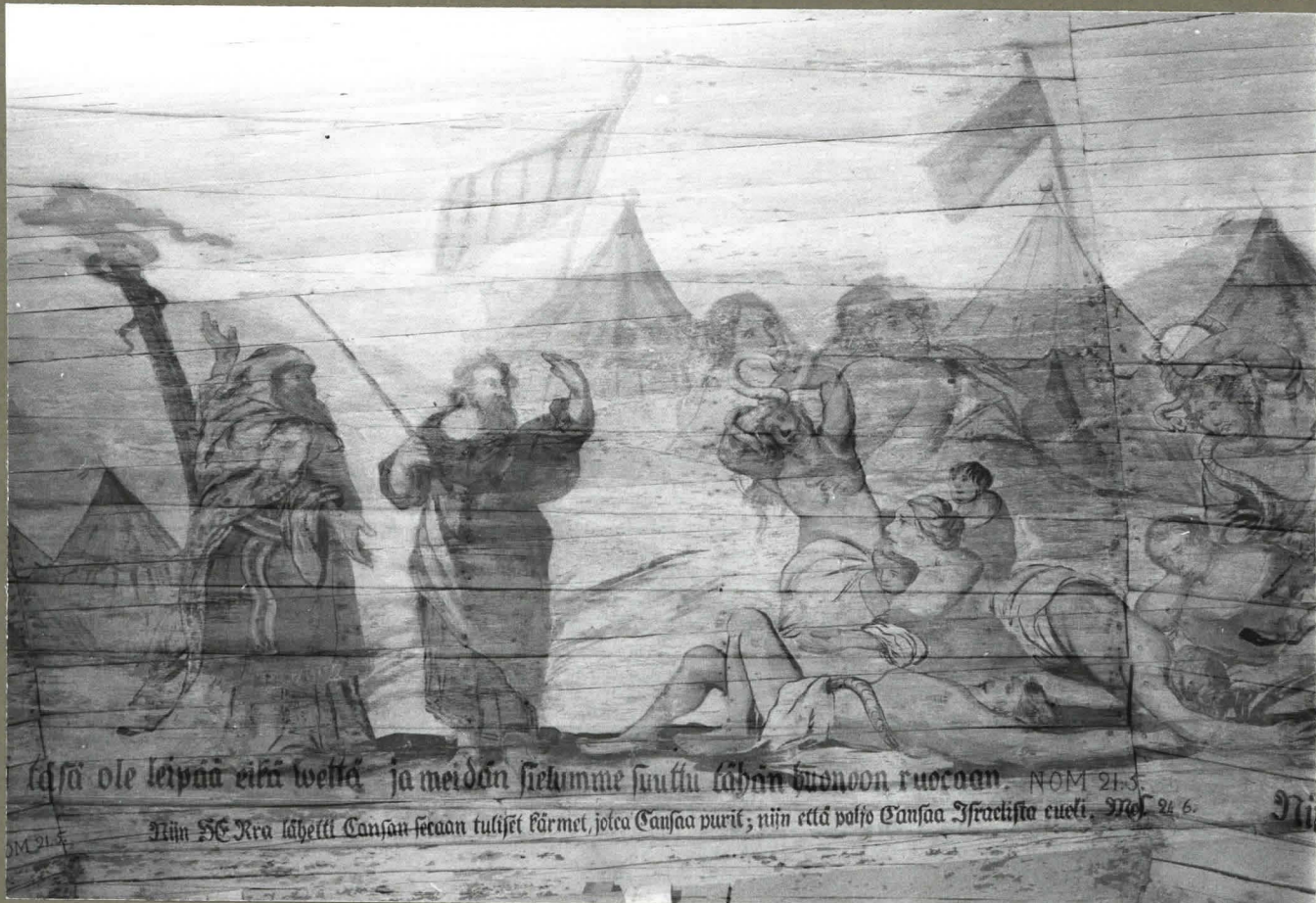
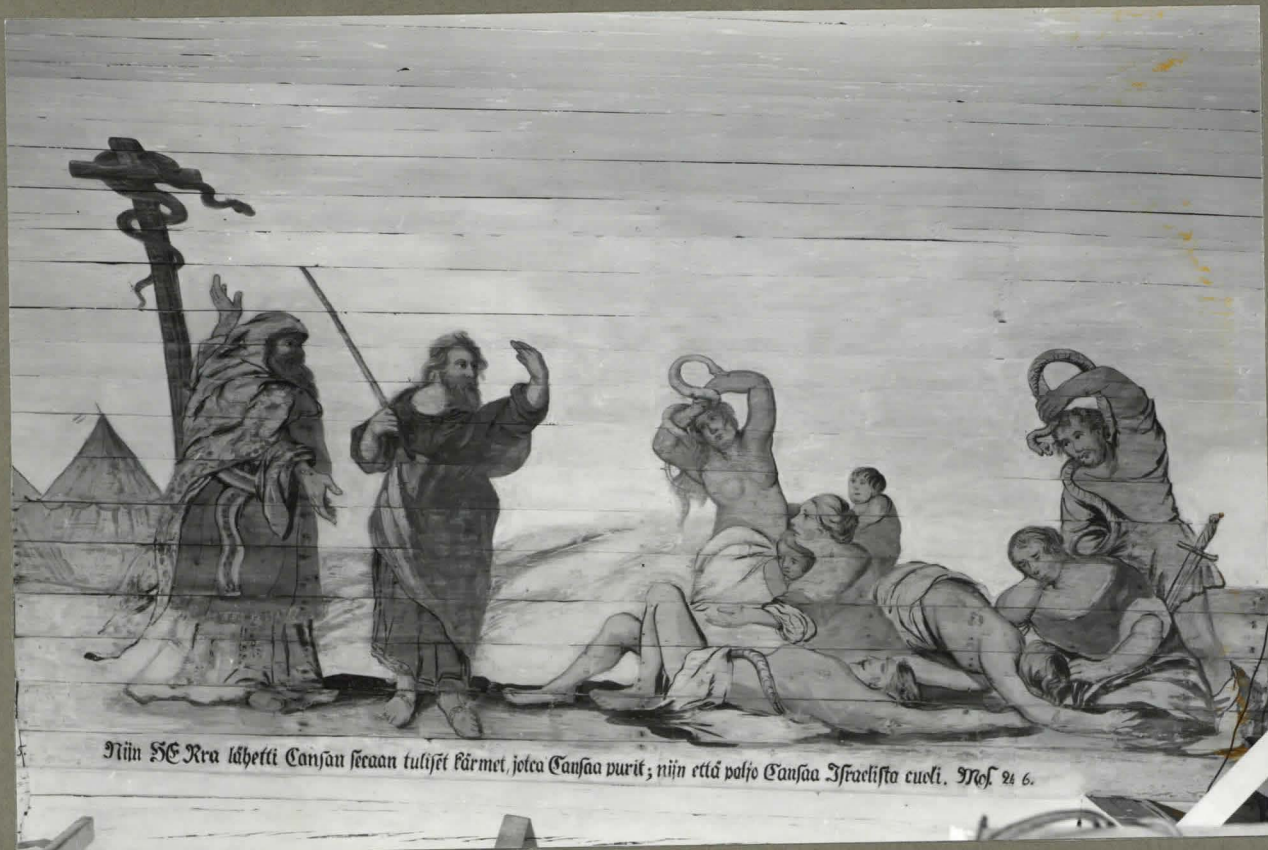

Foto V.k.

HAUKIPUDAS

MUSEOVIRASTO
 KONSERVOINTILAITOS
 TAIDELABORATORIO
 Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

Niin SE Kra lähetti Kansan sekaan tulijet kärmel, jotka Kansaa purit; niin että polko Kansaa Israelista cuelt. Mos. 21. 6.

MOOSES JA KÄÄRMEET. REST. JÄLKEEN

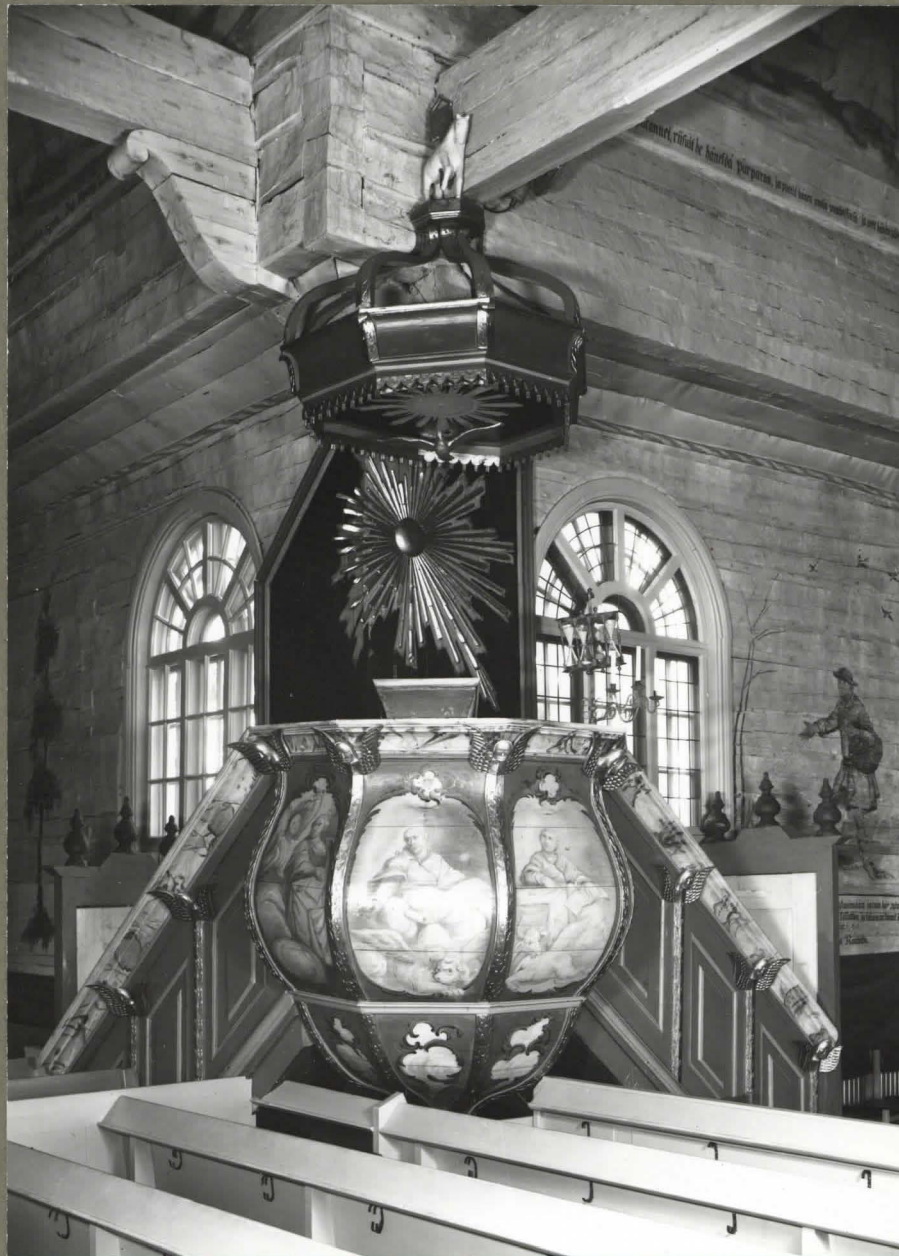
Mooses ja käärmeet. Yksityiskoht. Rest. jälkeen

MOOSES JA KÄÄRMEET. YKSITYISKOHT. REST. JÄLKEEN

FOTO WELIN
NEG 98054 DUPL

NEG 98056 DUPL

FOTO WELIN

HAUKIPUDAS

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

FOTO WELIN
NEG 98055 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98053 DUPL

HAUKIPUDAS

Pöytäkirjat S. C. Kruca harpuilla ja tanssilla, kirjalliset händä ha
kietillä ja huilulla. Psalmista 150. v. 4.

FOTO WELIN
NEG 98084 DUPL

Hän on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi hänen ainoan Poikansa, että jokainen kuin usko hänen päällensä, ei pidä hukuman, mutta ijankaikisen elämän saaman Joh: Ewang 3. v/6.

FOTO WELIN
NEG 98087 DUPL

Ta eän he olit häntä pilkannet riihit he häntöä purpuraan, ja voutit hänen omiin vaatteisiin ja veit hänen ulos tietänsä. Matt: 15. 20.

Hän meitä muos hänen omians cog

FOTO WELIN
NEG 98085 DUPL

MUSEOVIRASTO
KONSERVINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo • SE - 00100, Helsinki

HAUKIPUDAS

Moses ja käärmeet

A4

Moses ja palava pensas

Foto V

Moses ja laintaulu ennen rest.

Foto V.K

Moses ja palava pensas

A4

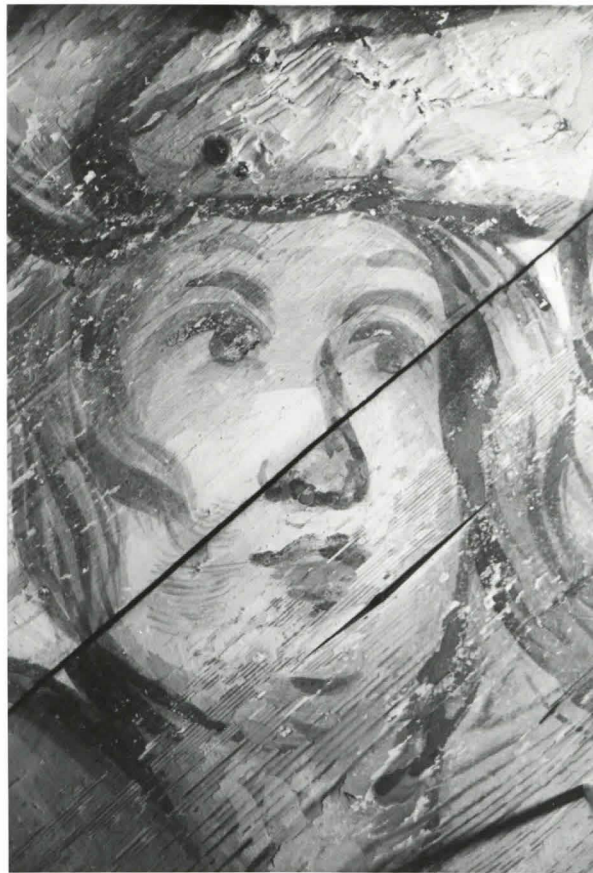
Moses ja palava pensas

A4

Foto VK

Mooses ja käärmeest...

A4

→

A4

Aaron väärin päin

A4

Foto V.

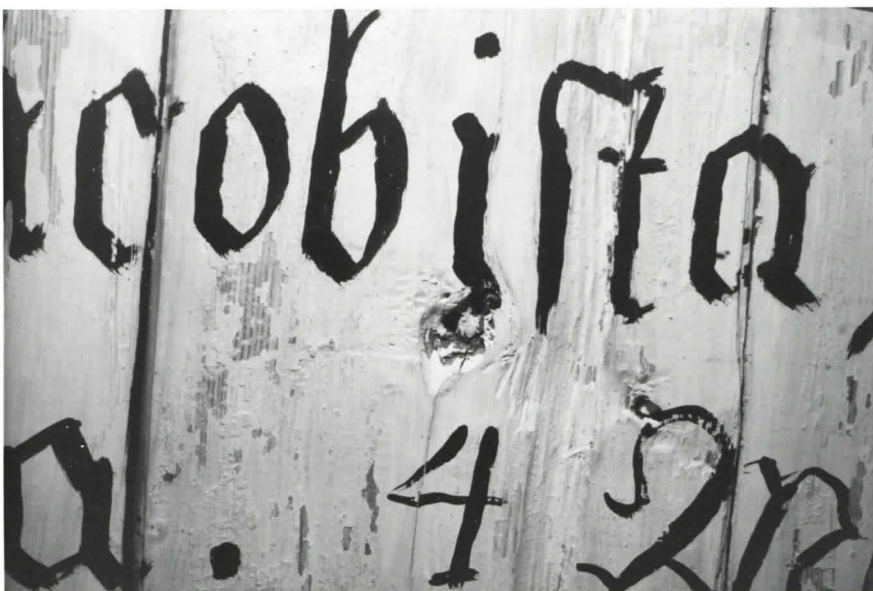

Moses ja palava pensas det. ennen rest.

A4

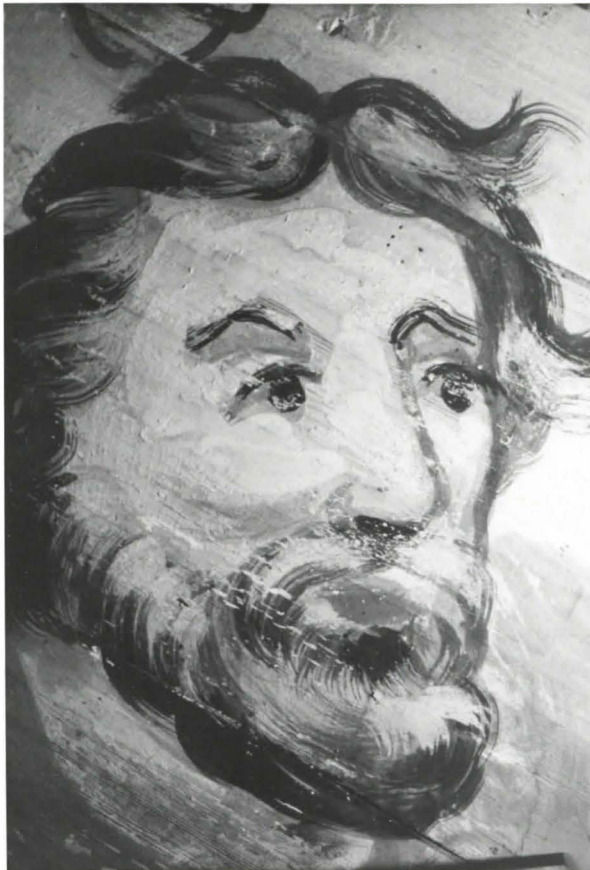
A4

Det. katto kirjoituksesta

A4

Foto V.K.

Moses ja laintaulu

A4

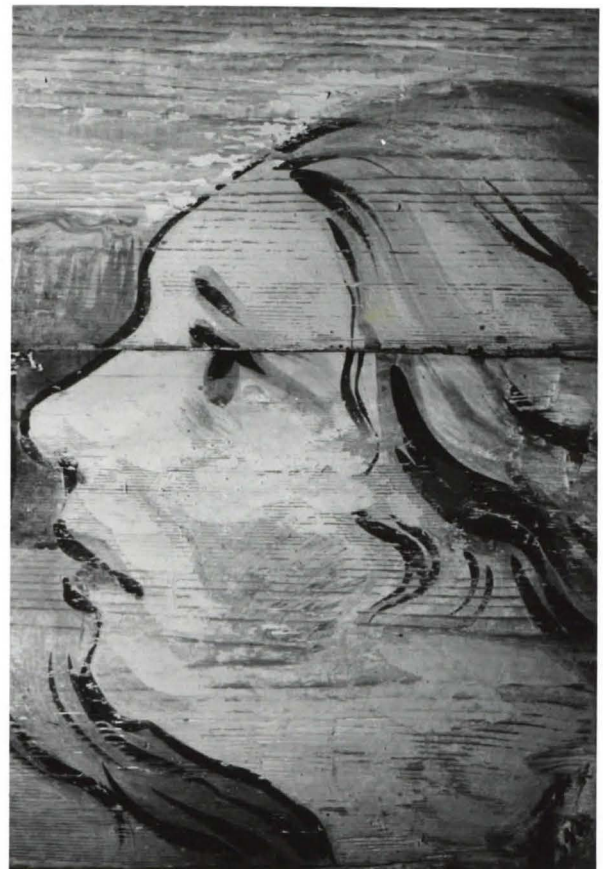
Moses ja käärmeet. -

A4 FotoVh

Moses väärin päin

A4

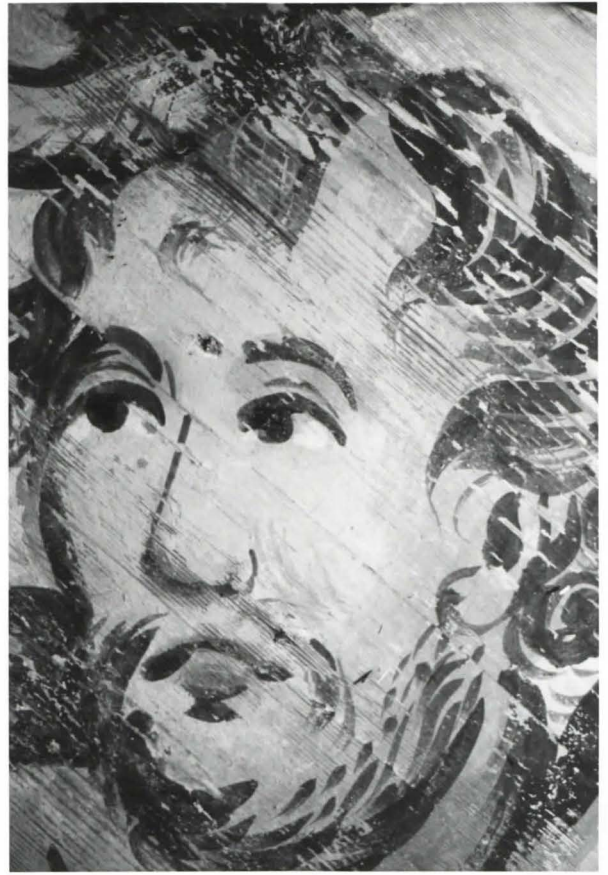
Mooses ja käärmeet. . .

A4

Moses ja käärmeet

A4

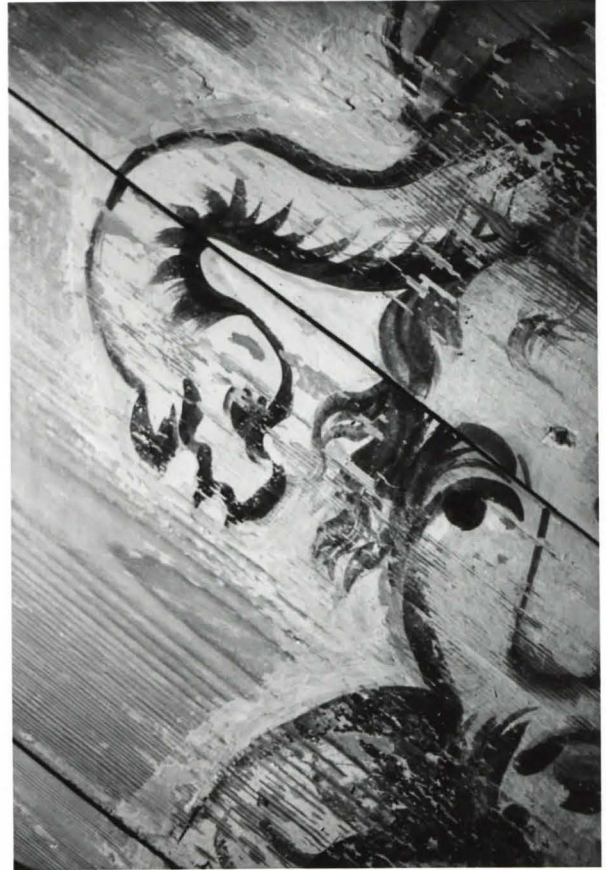
x

A4

Moseksen käsi

A4

x

Foto V.K.

Moses ja käärmee...

A4

Det. Moses ja palava pensas

A4

Foto V.K

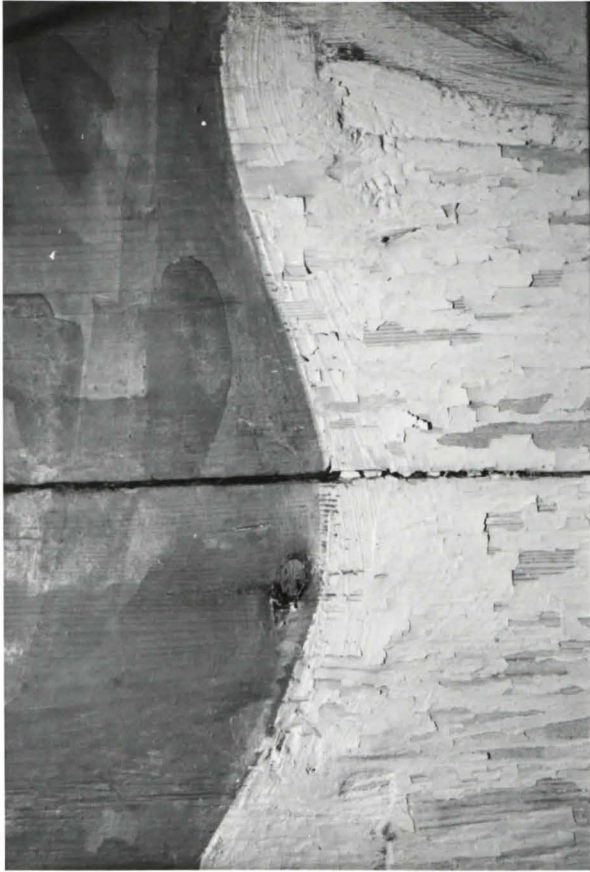
Moses ja lainlaulu

A4

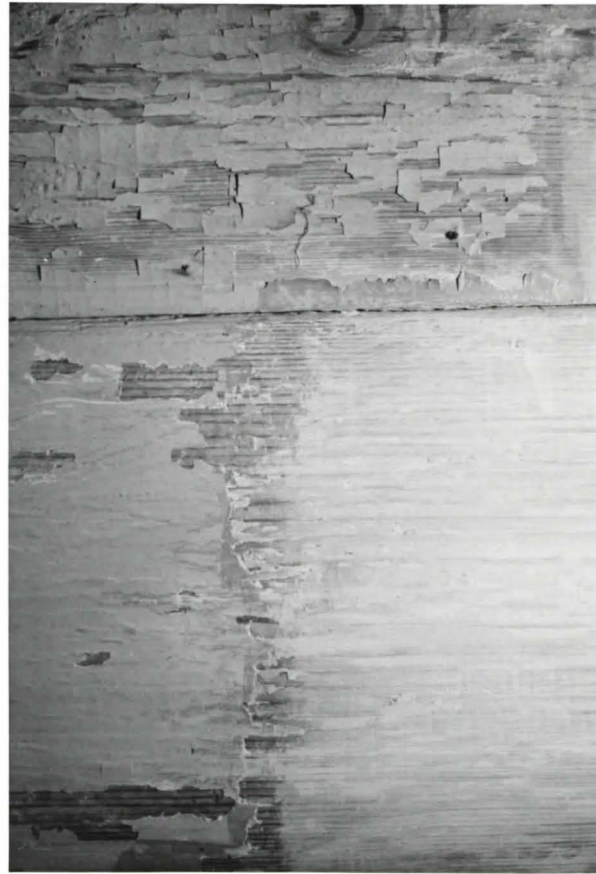

A4 Det. Moses ja palavapensas ennen rest.

HAUKIPUDAS

Moses ja käärmeet... det A4 koossa

Pohjavärin korj. aikana

— " — " — det. toisesta vas
puoleisesta heikotön kynnospään toket.

A4

A4 Pilvestä ennen puhd. Foto V.

Moses ja palava pensas. dd. A4 koossa ennen rest.

Foto V

HAUKIPUDAS

- 1 = lyijykynäpiirustusta
- 2 = korjausmaalauksia
- 3 = vesitahroja

x

Moses ja köärmeet. det. ennen rest.

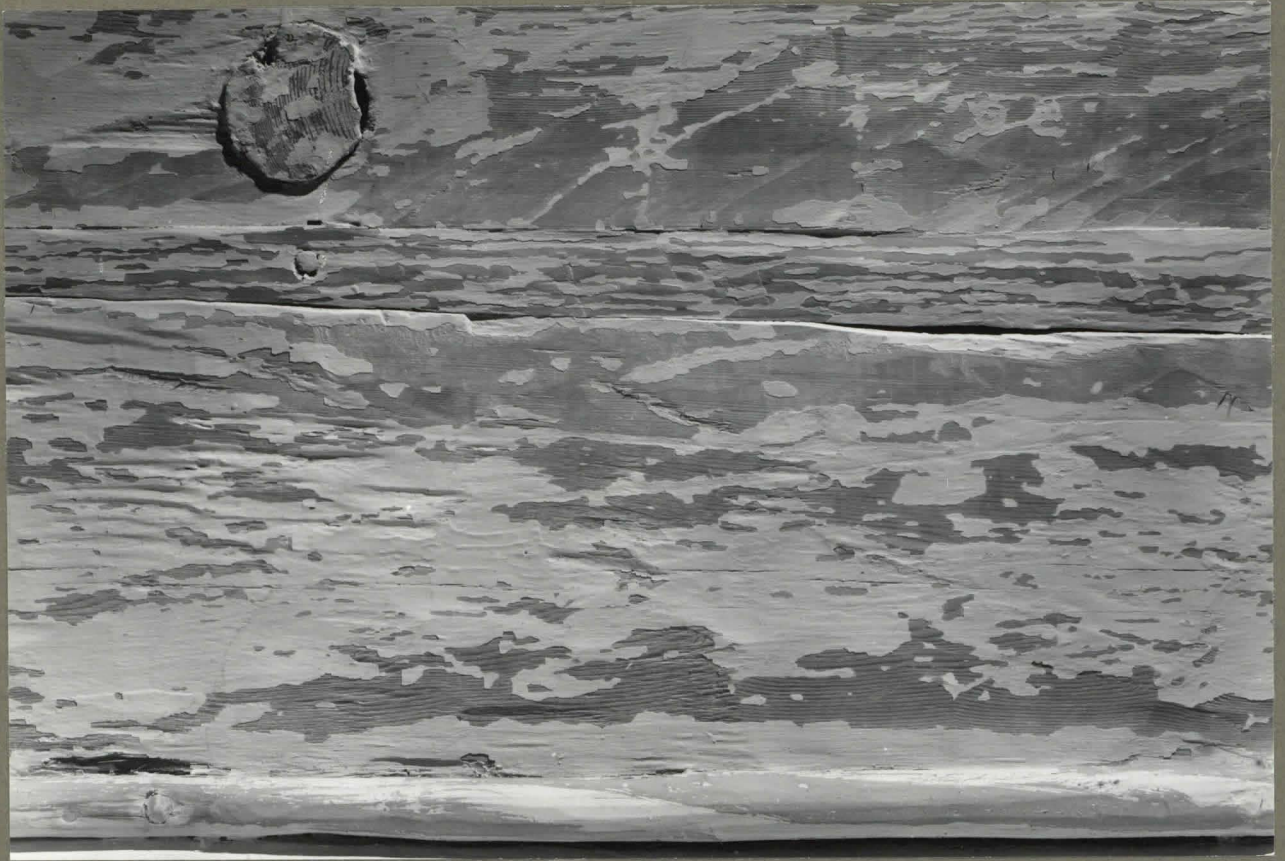
x

Foto V.K

Nyt hänä lastet, JCRra, palwelias rauhaan menemään, sanas jälken. Luc.2:35

FOTO WELIN
NEG 98074 DUPL

Niin wietin myös hänen kansans cazi muuta pabantelkia surmata. Luc.23: 32.

FOTO WELIN
NEG 98086 DUPL

NEG 98080 DUPL.

Ja tapahtui heidän kodolla ollessansa että Cain er-
 cais veljensä Sabelin päälle, ja tappoi hänet
 1. Mos. Kirjan 4. l. 8.

Lahjotetu Ericus Sämann...

FOTO WELIN

NEG 98088 DUPL

Ja koska Sabbathi kulunut oli, otti Maria Magdalena ja Maria Jacobi ja Salome hyvän hajuttisia voiteita tullosensa
 woielomaan häntä - marc. 16: 1.

HAUKIPUDAS

MUSEOVIRASTO
 KONSERVOINTILAITOS
 TAIDELABORATORIO
 Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

FOTO WELIN
NEG 98066 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98067 DUPL

HAUKIPUDAS

FOTO WELIN

NEG 98064 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98068 DUPL

os siementä Pylwämään ja cuin här eglwi
n tien oheen ja se tallattiin, ja taiwaan linnut soit sen

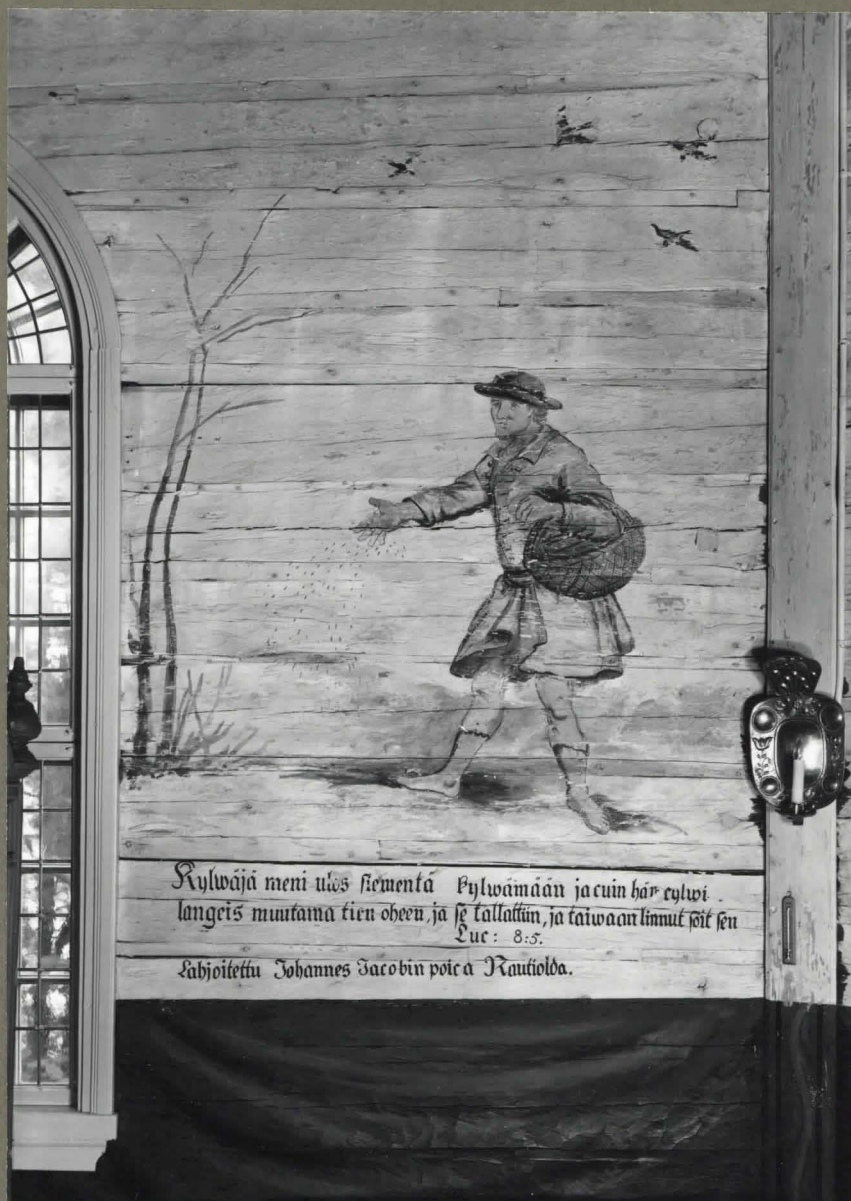
os siementä Pylwämään ja cuin här eglwi
n tien oheen ja se tallattiin

To Kallisteeri sanot Davidille, tut tunne minun työstä, ja minä annan sinun lidas talwan sinulle ja keden pedolle. Sam. 17.7.

To Helena - Jumala raketti laulimen kien kulluttu

FOTO WELIN
NEG 98065 DUPL

Kylwäjä meni ulos siementä Pylwämaan ja cuin här cylvöi
langetis muutama tien oheen ja se tallattin, ja talwaan linnut joit sen
Luc: 8.5.
Lahjoitettu Johannes Jacobin poica Rautiolda.

FOTO WELIN
NEG 98081 DUPL

HAUKIPUDAS

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki

FOTO WELIN
NEG 98083 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98082 DUPL

Ja kuin hän siihen paiceen tuli, sanoi hän heille: rukoileat ette te tulis kiusauren.
Ja hän erceni heistä lähes kuoella heitä ja laski polkuittensa, rukoili, Luc. 22: 40, 41.

FOTO WELIN
NEG 98075 DUPL

En jouko ja ylimäinen päämiehes, ja Judalaisten pakwelhat kääniolit JC suren ja fidoit hänen.

Min Pilatus oiti silloin JC suren

FOTO WELIN
NEG 98076 DUPL

HAUKIPUDAS

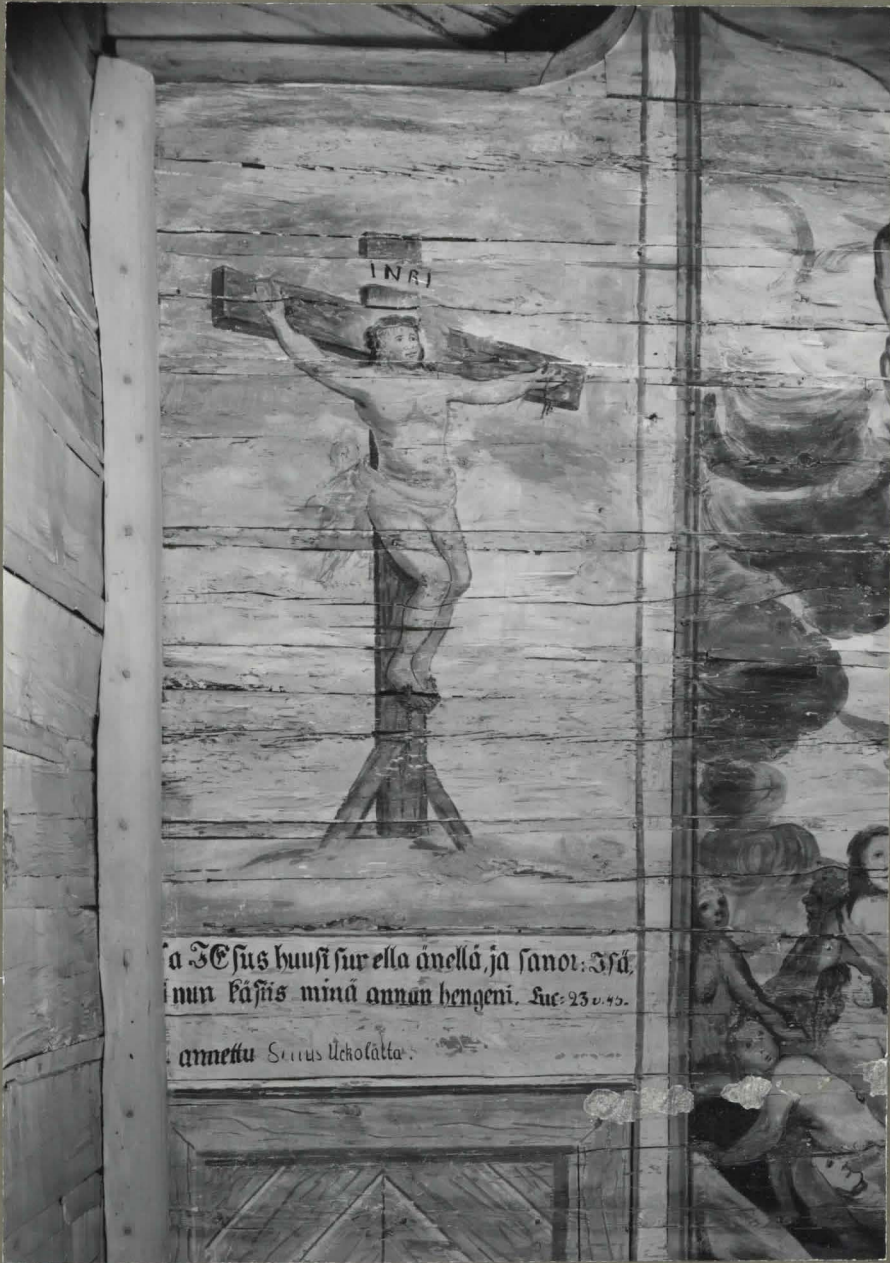
FOTO WELIN
NEG 98089 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98079 DUPL

FOTO WELIN
NEG 98077 DUPL

Ja Jeesus huusi surulla äänellä ja sanoi: Isä,
minun kärsi minä annan hengeni. Luc: 23 v. 46.
annettu Siunus Ueholatta.

NEG 98078 DUPL

FOTO WELIN

HAUKIPUDAS

MUSEOVIRASTO
KONSERVOINTILAITOS
TAIDELABORATORIO
Kansallismuseo - SF - 00100 Helsinki